

בס"ד. ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשי"ט

(הנחה בלתי מוגה)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך¹, ואמרו רז"ל² עשר בשביל שתתעשר, כי, בפסוק זה אי אפשר לפרש כפי שמפרשים בכ"מ שהכוונה בכפל הלשון היא אפילו מאה פעמים³, שהרי מעשר הוא דבר קצוב, ולכן פירשו שעשר תעשר הם ב' ענינים, עשר ותתעשר, שנתינת המעשר הוא בשביל שתתעשר. והיינו, דאע"פ שאמרו רז"ל⁴ הווי כעבדים כו' שלא על מנת לקבל פרס, מ"מ, הנה במצות צדקה בכלל, ובמעשר בפרט, מבקש הקב"ה ובחגונוי נא בזאת גו'⁵, שזהו גם תוכן הענין דעשר בשביל שתתעשר.

ב) ולהבין זה צריך להקדים תחילה ענין המעשר. דהנה⁶, ידוע ומבואר בספרי הקבלה⁷ שספירת המלכות נקראת מעשר, וטעם הדבר אינו רק לפי שספירת המלכות היא ספירה עשירית, אלא גם לפי שהיא כמו המעשר שהוא חלק קטן בלבד בערך לשאר החלקים, וכך ספירת המלכות היא רק חלק קטן בערך לשאר הספירות. ויובן זה עד"מ בכחות הנפש באדם למטה, שכח המלוכה וההתנשאות חלוק מכל שאר הכחות, שכל הכחות הם לעצמו, לא מבעי כח השכל שהוא לעצמו, שלא זו בלבד שאינו צריך לזולת, אלא עוד זאת, שהזולת מבלבל לשכל, וכידוע הראיות על זה, אלא גם המדות שהם לזולתו, וכמו בחסד ורחמים שצריך שיהי' זולת על מי להתחסד ועל מי לרחם, וכפי שמצינו באברהם אבינו שנצטער על שלא היו לו אורחים⁸, לפי שאי אפשר להיות התפשטות מדת החסד בלי זולת, מ"מ, הרי עצם המדות הם לעצמו, שבלעדי המדות הרי הוא חסר, והיינו, שכאשר לא תהי' אצלו אחת מהמדות אזי חסר אצלו גילוי כח מהנפש, משא"כ כח המלוכה וההתנשאות שזהו רק לזולתו, וגם כאשר

תעשר עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע תרכא ואילך).

(7) תקו"ז תי"ז. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך מעשר. ועוד.

(8) רש"י ר"פ וירא. וראה גם ב"ר פמ"ח,

(1) פרשתנו (ראה) יד, כב.

(2) תענית ט, א.

(3) ראה ב"מ לא, א.

(4) אבות פ"א מ"ג.

(5) מלאכי ג, יו"ד. תענית שם.

(6) בכלל הבא לקמן — ראה ד"ה עשר ט.

לא תהי' אצלו מדת ההתנשאות בגילוי אינו חסר כלל. והדוגמא מזה יובן למעלה בענין ספירת המלכות, שהיא בשביל הזולת. וזהו גם שבספר יצירה נזכרו רק ג' יסודות אש מים רוח, ואינו נזכר יסוד העפר, ומבואר על זה בפרדס¹⁵ שזהו עד"מ קדירת מים ע"ג האש שע"י רתיחת המים נבדל העפר וניכר בפ"ע, והיינו, שבח"י המלכות נכללה בשאר הספירות, והיא גילוי כללות הספירות או גילוי כל ספירה וספירה, וכמבואר בלקו"ת ד"ה לבאר ענין המסעות¹⁶ שהמלכות היא בחי' הגילוי שבכל מדה. ובמק"א¹⁷ מבואר גם ההפרש בין אופן האצלת כל הספירות לאופן האצלת ספירת המלכות, שכל הספירות נאצלו בכמה נקודות, וספירת המלכות נאצלה נקודה אחת, ובנינה הוא מגילוי שאר הספירות. ומכל זה מובן איך שהמלכות היא רק חלק קטן בערך שאר הספירות, ולכן נקראת בשם מעשר.

ג) **והנה** נתינת המעשר היא ללוי, והו"ע עליית המלכות בבינה, דגבי לויים כתיב¹⁸ ועבד הלוי הוא, שזהו בחי' בינה¹⁹, ולכן היתה עבודת הלויים באמירת שירה על היין, כי ענין השירה וכן ענין היין הוא בספירת הבינה¹⁴. והנה, אמירת השירה היא על היין שיש בו גם הניסוך ע"ג המזבח, אלא שניסוך היין הוא ע"י כהנים, ואמירת השירה היא ע"י הלויים. וההפרש בין ניסוך לשירה יובן מענין ההפרש בין כהנים ללויים, כידוע¹⁵ שעבודת הכהנים היא המשכה מלמעלה למטה, וכמ"ש בזהר¹⁶ דכהני בחשאי וברעותא דלבא, ועבודת הלויים היא העלאה מלמטה למעלה, ובאופן שהוא היפך ענין החשאי, וכמו"כ יובן גם ההפרש בין כהנים ולויים בעבודתם בענין היין, שעבודת הכהנים היא בניסוך היין שענינו המשכה מלמעלה למטה, כידוע¹⁷ בענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים¹⁸, דק"ש הו"ע העלאה מלמטלמ"ע, ותפילין הו"ע המשכה מלמעלמ"ט, וכן הוא גם בענין עולה ונסכים, שעולה היא העלאה מלמטלמ"ע, כמ"ש¹⁹ כליל תקטר, ונסכים

15) ראה לקו"ת סוכות פ, ב. ביאורו
לאדהאמ"צ קלג, א. ולהצ"צ ח"א ע' קב.

16) ראה זהר ח"ג לט, א. פח, ב. קעז, ב.

17) ראה לקו"ת שלח מ, א. מא, ג. ד"ה
ושאבתם תרמ"ד. תרנ"ד. תרח"ץ. ד"ה כי
תבואו דש"פ שלח תשי"ב פ"ג ואילך (סה"מ
תשי"ב ע' שטז ואילך). וש"נ.

18) ברכות יד, סע"ב.

19) צו ו, טו.

9) שער ט (שער המכריעין) פ"ג.

10) מסעי פט, סע"ד.

11) ראה ביאורי הזהר לאדהאמ"צ ק, א
ואילך. ולהצ"צ (כרך א) ע' תצו. המשך תער"ב
ח"ג ע' אשנו ואילך. ובכ"מ.

12) קרח יח, כג.

13) ראה זח"ג קעח, ב. לקו"ת קרח נה,

ב.

14) לקו"ת דרושים לסוכות עט, ד. שה"ש

ב, ד. ובכ"מ.

ענינם המשכה מלמעלמ"ט. משא"כ ענין השירה הוא העלאה מלמטלמ"ע, ולכן הי' זה ע"י הלויים, שעבודתם היא בדרך העלאה מלמטלמ"ע.

אך צריך להבין, איך אפשר שבענין היין עצמו יהיו שני הפכים. והענין בזה, דהנה, יין הוא בחי' בינה, שהיא בחי' רחובות הנהר²⁰, והיינו, שחכמה היא באופן של נקודה בלבד, בחי' מעין, ובינה היא באופן של התרחבות, בחי' נהר, ולכן ענין הבינה הוא המשכה מלמעלמ"ט, מבחי' הנקודה לבחי' ההתרחבות. אך מ"מ הרי ידוע שבינה היא בחי' יסוד האש²¹, והרי אש הו"ע הכיוון שזהו היפך ההתרחבות וההתפשטות. אך הענין הוא, שההתרחבות דבינה היא ע"י צמצום דוקא, שצריך להיות תחילה צמצום והעלם בנקודת החכמה, ורק אז אפשר להיות ההתרחבות דבינה, והיינו, שכל זמן שמאיר תוקף האור דחכמה, אי אפשר שתהי' בזה התחלקות פרטים, כי בתוקף האור (לפעמים איתא הלשון ב)פנימיות האור אין בחי' אותיות, ואי אפשר שיהיו בזה פרטים, ודוקא כאשר נתעלם פנימיות האור, ונשאר רק חיצוניות האור שיש בו אותיות, אזי אפשר שיבוא להתחלקות פרטים. ונמצא, שאף שענין ההתרחבות דבינה הוא בחי' המשכה, שנמשך מן הנקודה לבחי' התרחבות, מ"מ הרי זה בחי' גבורות והעלאה, לפי שבאה ע"י צמצום. והרי ענין הצמצום שבבינה אינו דומה להצמצום שבנקודת החכמה, דהנה, גם נקודת החכמה באה ע"י צמצום, אבל, הצמצום שבנקודת החכמה הוא ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה²², שענין זה הוא באופן שהרב נותן להתלמיד את כל האור, אלא שזהו בדרך קצרה²³, וכלשון הרמב"ם²⁴ דברים מועטים ועניניהם מרובים, וכמו"כ הוא בנקודת החכמה, שיש בה כל תוקף ופנימיות האור, אלא שזהו באופן של נקודה, אבל יש בזה כל התוקף והפנימיות, ולכן אי אפשר שתהי' בזה התחלקות פרטים כנ"ל. משא"כ בבינה הרי הצמצום הוא התעלמות האור, שמתעלם פנימיות האור דחכמה, ומה שנמשך בבינה הוא רק חיצוניות בלבד. ומשום זה הנה החכמה היא בחי' מים והבינה היא בחי' אש.

והנה כשם שחכמה ובינה חלוקים במהותם, כמו"כ חלוקים הם גם בענין העבודה הבאה מהם. והענין בזה, שמצד הבינה נעשה

22) פסחים ג, ב. חולין טג, ב.
23) ראה לקו"ת בשלח א, א. ביאורו
לאדהאמ"צ (עו, ד) ולהצ"צ (ע' ססג"ד).
ובכ"מ.

24) ה' דעות פ"ב ה"ד.

20) לשון הכתוב — וישלח לו, לו. דברי
הימים-א, א. מח. וראה זח"ג קמב, א. עץ חיים
שער ח (שער דרושי נקודות). לקו"ת ראה יח,
ב.

21) ראה תניא פ"ג. ובכ"מ.

צמאון ואהבה כרשפי אש, דכיון שבבינה חסר פנימיות האור, הנה הגם שמשגי את הענין בהתרחבות בכל הפרטים, מ"מ, כיון שמרגיש שכל זה הוא רק חיצוניות בלבד, והפנימיות חסר אצלו, לכן הוא מתעורר באהבה כרשפי אש ובתשוקה וצמאון לפנימיות האור. ועוד זאת, דכיון שבבינה יש רק חיצוניות האור בלבד, לכן היא בבחי' מציאות, ומשום זה שייך בה ענין הצמאון והרצוא. משא"כ מצד החכמה, כיון שמאיר פנימיות האור, הרי הוא בביטול דשבו. ועוד זאת, שלא שייך בה ענין הצמאון כיון שמאיר בה פנימיות האור, והיינו, שבחי' זו שאל"י הוא הצמאון דבינה, הרי היא בגילוי בחכמה, ובמילא לא שייך שיהי' צמאון לבחי' זו.

אמנם עם היות שהבינה באה ע"י הצמצום כנ"ל, מ"מ, להיותה בחי' מרחב, הנה ע"י הרצוא והצמאון והשוב שלאחרי הרצוא, נמשך מבחי' שלמעלה גם מנקודת החכמה, והו"ע מרחב העצמי. והיינו, שבחי' החכמה, עם היות שיש בה כל תוקף ופנימיות האור כנ"ל, מ"מ, הרי היא בחי' נקודה בלבד, היינו, שהאור הוא באופן של צמצום בבחי' נקודה. אך ע"י הרצוא ששבבינה נמשך בחינת מרחב העצמי ובא בגלוי בהמרחב דבינה, והוא בחי' פנימיות בינה, שנמשך בה מבחי' פנימיות החכמה שהיא פנימיות עתיק. וזהו ענין נתנית מעשר ללויים, שצריך להעלות את בחי' המלכות שנקראת מעשר לבחי' הבינה, ועד כפי שנמשך בה מרחב העצמי.

ד) וביאור הענין, דהנה, ספירת המלכות היא שרש הנבראים, ואופן התהוות הנבראים מספירת המלכות הוא בדרך התלבשות, שזהו מ"ש²⁵ בראשית ברא אלקים, וכמשנ"ת במאמרים הקודמים²⁶ בענין ההפרש בין ההתהוות שמשם אלקים להתהוות שמשם הוי', שהתהוות שמשם הוי' היא התהוות שבדרך ממילא, וכמ"ש²⁷ כי הוא צוה ונבראו, שזהו לפי שהיא התהוות שבדרך קירוב, אמנם בכדי שתהי' התהוות היש, ובפרט יש נפרד, יש צורך בהתהוות שבדרך התלבשות דוקא, שזוהי התהוות שמשם אלקים, שהתהוות זו אינה כענין עילה ועלול, כי אם התהוות שבדרך ריחוק דוקא, עד שנעשה יש נפרד, וזהו אופן התהוות שמצד ספירת המלכות. אמנם תכלית הבריאה היא כמ"ש²⁸ אשר ברא אלקים לעשות, לתקן²⁹, והתיקון הוא עי"ז שיהי' ויכולו השמים והארץ

27) תהלים קמח, ה.

28) בראשית ב, ג.

29) ראה ב"ר פי"א, ו. ובפרש"י שם.

25) בראשית א, א.

26) ד"ה לא הביט דש"פ חו"ב י"ב תמוז

פ"ג ואילך, וד"ה אר"א כל אדם לעמל נברא די"ג תמוז פ"ו (לעיל ע' 62 ואילך. ע' 87).

גו'³⁰, ויכולו מלשון כליון וצמאון³¹, והו"ע העלאת המלכות לבינה, היינו, שגם העולמות שהם בבחי' יש לפי שנתהוו מצד המלכות, יהי' בהם הכליון והצמאון שמצד הבינה. וזהו גם מ"ש³² ברוך הוי' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, שהם ב' בחי' עולמות, עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, בינה ומלכות, שבהם ההפרש בין דעת עליון שמלמעלמ"ט לדעת תחתון שמלמטלמ"ע, והיינו, שהדעה שלמטה היא שלמטה יש ולמעלה אין, לפי שהנברא מרגיש את עצמו ליש, אלא שמשגיג ובא גם לידי הרגשה שישנו אין שמהווה ומקיים אותו, וזהו בחי' עלמא דאתגליא. אך הכוונה היא שיומשך מן העולם ועד העולם, שבבחי' עדאת"ג יומשך הביטול דדעת עליון שבעדאת"כ, היינו, ששורגש בהנבראים שכל מציאותם היא כפי שהם כלולים במקורם, וכמו דגים שבים שמיד שפורשים מן הים אין בהם חיות כלל³³, כיון שכל מציאותם היא בהיותם בתוך הים, כמים לים מכסים³⁴, והיינו שיהי' בהם לא רק הביטול שמצד הרגש כח הפועל שבנפעל, אלא ששורגש בהם גם הביטול שמבחי' כי הוא צוה ונבראו.

(ה) **אמנם** ע"פ משנת"ל שגם הבינה היא בצמצום, והתכלית היא להמשיך בחי' מרחב העצמי, הרי מובן שלא מספיק ענין העלאת המלכות לבינה, שגם בעדאת"ג יהי' הביטול דדעת עליון, אלא צריך להמשיך בחי' נעלית יותר, שזהו בחי' א-ל דעות הוי'³⁵, שכולל ב' הדעות יחד (ע"ד המבואר בלקו"ת ד"ה ושמתי כדכד³⁶, להוי' כדין וכדין), לפי שהוא למעלה מב' הדעות, שלכן כוללם יחד. וזהו"ע בחי' מרחב העצמי. ובחי' זו נמשכת בספירת המלכות דוקא, וכמ"ש³⁷ מן המיצר קראתי גו' ענני במרחב, שהמשכת המרחב העצמי היא בהמיצר דמל' דוקא. וע"ד מעלת בעלי תשובה על צדיקים, שעבודתם היא בחילא יתיר³⁸, להיות שעד הנה היתה נפשם בארץ צי' וצלמות כו'³⁹. וכמו"כ יובן גם בענין הנבראים שנתהוו מספירת המלכות להיות בבחי' יש ודבר נפרד, שמצד זה יש אצלם הצמאון דמן המיצר, ועי"ז נמשך בחי' מרחב העצמי.

30) בראשית שם, א.

31) ראה אוה"ת בראשית מב, ב ואילך.

32) תהלים קו, מח. וראה זח"א קנג, ב.

33) אוה"ת בראשית (כרך ג) תצד, א. תקנא, א.

34) סה"מ תרל"ח ס"ע צ. ובכ"מ.

35) ראה ברכות סא, ב. ע"ז ג, ב.

36) לשון הכתוב — ישעי' יא, ט.

37) שמואל"א ב, ג. וראה לקו"ת פרשתנו

(ראה) כג, ד.

36) פרשתנו (ראה) כד, ד ואילך. כו, ג

ואילך.

37) תהלים קית, ה.

38) ראה זח"א קטט, ב. מאמרי אדה"ז

תקס"ה (כרך א) ע' תפז ואילך. אוה"ת שה"ש

(כרך ב) ע' תרנא ואילך.

39) ירמי' ב, ו.

וזהו גם ענין התפלה שיש בה ב' בחי', תפלת עני ותפלת עשיר⁴⁰, והיינו, שהתחלה היא בבחי' תפלת עני, שע"ז נעשה המשכת האור שבערך הנבראים להיות מילוי החסרון, אבל המשכה זו היא רק די מחסורו אשר יחסר לו, ואין אתה מחוייב לעשרו⁴¹, ואח"כ היא בחי' תפלת עשיר, המשכת בחי' מרחב העצמי, שהו"ע העשירות, בלי גבול. והמשכת המרחב העצמי היא בבחי' המיצר דמלכות דוקא. וזהו שאמרו רז"ל⁴² שהטעימן הקב"ה להאבות בעוה"ז מעין עוה"ב, כמ"ש באברהם⁴³ והו"ו בך את אברהם ככל, ואמרו רז"ל⁴⁴ בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה, ומבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ באור התורה⁴⁵, שבחי' כל הו"ע כל דאחיד בשמיא ובארעא⁴⁶, דבכללות הוא בחי' די מחסורו, ובחי' בכל הוא למעלה מבחי' כל, והו"ע העשירות, בחי' מרחב העצמי. והמשכת בחי' בכל היא בבחי' בת דוקא, היינו בבחי' המלכות שנקראת בת, דאף שאמרו רז"ל⁴⁷ לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' עד שקראה אחותי כו' עד שקראה אמי, מ"מ, אמיתית העלי' היא למעלה גם מבחי' אמי, בחי' הבינה, כי, התכלית היא בחי' העשירות והמרחב העצמי, וענין זה נמשך בבחי' בת דוקא, בחי' בת ציון⁴⁸. וזהו ג"כ מ"ש⁴⁹ אז תשמח בתולה (בחי' בת, כנס"י) במחול, שענין המחול הוא הקירוב שאחרי הריחוק, והיינו, שלאחרי הריחוק נעשה קירוב גדול יותר, ואז גם השמחה היא גדולה יותר (כמשל בן מלך שהי' בשבי' ושב אל אביו המלך, שאז השמחה והתענוג הם ביותר⁵⁰). והענין בזה, ששמחה היא בספירת הבינה⁵¹, וגם תשובה היא בספירת הבינה⁵¹, אמנם התכלית הוא המרחב העצמי שנתגלה בבינה. וזהו שבתשובה יש בחי' תשוב ה' תתאה ויש בחי' תשוב ה' עלאה⁵², והיינו, שהיא למעלה גם מבחי' ה' עלאה, בינה, דהיינו בחי' המרחב העצמי דוקא. וזהו גם השמחה היתירה שבאה אחר הריחוק דוקא, שדוקא מן המיצר נעשה עניי במרחב.

-
40) ראה זח"א קסח, ב. ד"ה תפלה למשה	ח"ג רנו, סע"א.
תרי"ס (סה"מ תרי"ס ע' מט ואילך). ד"ה פדה	47) שהש"ר פ"ג, יא.
בשלום תשי"ב פ"ז (סה"מ תשי"ב ע' קפ).	48) זכר"ב, ב. יד. וראה גם תו"א לו, א
וש"נ.	ואילך. לו, ד ואילך. ועוד.
41) ראה כתובות סז, ב.	49) ירמי' לא, יב. וראה מאמרי אדמו"ר
42) ב"ב טז, סע"ב ואילך.	הזקן תקס"ה ח"א ע' ריד ואילך. אוה"נ נ"ך
43) חיי שרה כד, א.	ח"ב ע' תתפד ואילך.
44) ב"ב שם.	50) כ"ה בזכרון אחדים (המו"ל).
45) חיי שרה קכה, ב.	51) ראה לקו"ת שמע"צ פו, ב.
46) ראה זהר ח"א לא, א. ח"ב קטז, א.	52) ראה תניא אגה"ת פ"ד. ובכ"מ.

ו) **וזָהוּ** עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר, שנתנית המעשר צריך להיות ללוי, והיינו, שצריך להעלות את בחי' המלכות (שנקראת מעשר) לבחי' בינה (מדריגת הלויים), אבל, ענין זה הוא בחי' די מחסורו אשר יחסר לו, ועל זה מוסיף בשביל שתתעשר, שהוא המשכת בחי' העשירות והמרחב עצמי שנמשך ע"י הבינה בבחי' המלכות, וכנ"ל שדוקא מצד הריחוק באים לקירוב היותר גדול.

וזָהוּ ג"כ ענין חודש אלול, דהנה, אלול הוא ר"ת אני לדודי ודודי לי⁵³, היינו, שבתחילה צ"ל אני לדודי ואח"כ ודודי לי, שהו"ע העבודה שמלמטה למעלה, שזהו אופן העבודה דחודש אלול עד יוה"כ"פ, ועבודה זו היא בבחי' לב נשבר ונדכה, ועי"ז בא אח"כ לשמחה היותר גדולה בשמע"צ, שזהו מש"נ אז תשמח בתולה במחול, אז בגימטריא שמונה, והו"ע גילוי השמחה בשמיני עצרת⁵⁴, שהוא שמן בכל השמנונית והעשירות דמרחב העצמי בבחי' בלי גבול, וגילוי זה בא ע"י העבודה דלב נשבר ונדכה בחודש אלול, כי, מן המיצר דוקא נעשה ענני במרחב, המשכת המרחב העצמי, כפי שנמשך בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני רויחי, למטה מעשרה טפחים.

53) שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה. לב, א ואילך.
 פע"ח שער ר"ה פ"א. ב"ח לטור או"ח סימן 54) ראה לקו"ת פרשתנו כד, ד. כז, א-ב.
 תקפא (ד"ה והעבירו). לקו"ת פרשתנו (ראה) ובכ"מ.